

LUČATÍNSKE

8. október 2010 ročník IV / číslo 3

zdarma do každej domácnosti

ZVESTI

Príhovor

Vážení spoluobčania,

ako isto všetci dobre vieme, komunálne voľby na Slovensku, v ktorých občania rozhodnú o nových starostoch svojich obcí, primátoroch miest a zastupiteľstvách na ďalšie štyri roky, sa uskutočnia v sobotu 27. novembra 2010.

Áno, každý začiatok má aj svoj koniec. Tak je to i v prípade môjho štvorročného „starostovania“ v Lučatíne. Ani sa človek nenazdá a ocitne sa pred bilancovaním svojich uskutočnených aj neuskutočených predsavzatí.

Viem, že nie vždy sa všetko podari vykonať tak, ako si to človek predstavuje a naplánuje. I v mojom prípade zostalo ešte veľa nesplnených plánov a zámerov, ale snažil som sa urobiť všetko, čo bolo v mojich silách. Možno som mnohých sklamal a nekonal som podľa ich predstáv, ale aj tak sa chcem poďakovať všetkým Vám za Vašu dôveru a za Vašu pomoc.

Chcem sa však najmä poďakovať aktívnym poslancom Obecného zastupiteľstva v Lučatíne, aktívnym predsedom lučatínskych organizácií a spolkov, ďalej aj ich členom, za podanie pomocnej ruky, lebo bez ich pričinenia by sa mnoho aktivít nemohlo uskutočniť.

Ešte raz Vám všetkým ďakujem!

Marián Piši, starosta obce

Oslavy obce tradične na vynikajúcej úrovni

Po futbale spevy, tance a diskotéka

Ani sme sa nenazdali a rok ubehol ako voda a my, Lučatínčania, sme sa opäť stretli na tradične organizovanom kultúrnom podujatí „Kamarátku bratku – spomienka na Jána Plieštika“.

Kultúrne podujatie pri príležitosti spomienky na Jána Plieštika a tradičné oslavy našej obce zorganizoval tunajší obecný úrad dňa 17. júla 2010 v areáli futbalového štadióna TJ Mladosť Lučatín.

Program sa začal futbalovým zápasom starších pánov a lučatínskych hasičov. Nezáležalo, kto vyhrá. Zvíťazil dobrý pocit zo spoločného stretnutia generácií a dobrej nálady za podpory povzbudzujúcich

fanúšikov. Podujatie slávnostne otvoril svojím príhovorom starosta obce Marián Piši popoludní o 16. hodine. Nasledoval kultúrny program, ktorý uvádzali Elenka Oravcová a Karol Kočík. V programe sa nám predstavili Klub dôchodcov Lučatín, folklórna skupina Šajbania, folklórny súbor Debnár Lubietová a sólisti - páni Kočík, Palovič a Selecký. Krásnym spevom nás očaril náš rodák Peter Svetlík.

(pokračovanie na 2. strane)

Čriepky z histórie našej obce

Pílenie dreva, alebo čo-to okolo dreva

Ešte jedna ťažká práca čakala na chlapov v jeseni. Práca s drevom. Chlapi chystali drevo v jarných mesiacoch, občas aj v jeseni. V jeseni nachystané drevo niektorí nechávali na druhý rok, alebo ním kúrili hneď v nastávajúcu zimu. Roboty okolo dreva bolo dosť. Zimy boli voľakedy tuhé, nie ako teraz. Ešteže v drevených domoch sa spotrebovalo menej dreva ako neskôr v postavených murovaných domoch. Voľakedy sa kúrilo skoro každý deň,

či v zime, či v lete. Varilo sa len na šporáku (šparhelte), niekde sa varilo aj pre prasce. Na „šparhelte“ bol vždy hrniec s vodou. V tuhej zime sa niekedy ovciam prilievala do studenej vody aj teplá, aby neochoreli. Na teplom múriku sa cez noc sušila obuv, mokré šaty, ponožky i onuce.

No a na to všetko bolo treba nachystať dostatok dreva, na druhej strane sa s drevom aj šetrilo.

(pokračovanie na 2. strane)

Kultúrna komisia
pri Obecnom úrade v Lučatíne
uskutoční dňa

20. októbra 2010

autobusový zájazd

do Poľska – Jablonky.

Poplatok je **7,- €/osoba.**

Záujemci sa môžu prihlásiť
u vedúcej potravín Jednota
a u J. Kováčovej, č. d.109.

Vykurovacia sezóna postrachom pre hasičov

Začatie vykurovacej sezóny hasiči už tradične považujú za obdobie spojené so zvýšeným výskytom požiarov od vykurovacích telies, komínov a dymovodov. Malo by byť samozrejmosťou všetkých zainteresovaných prijímať také opatrenia, aby sa týmto požiarom predišlo.

Najčastejšou príčinou požiarov súvisiacich s vykurovaním býva zlý technický stav vykurovacích telies a komínov, najmä netesnosť dymovej cesty a komínových dvierok, potom je to ukladanie horľavých látok do nebezpečnej blízkosti vykurovacích telies a často je to tiež zanedbanie dohľadu nad prevádzkou lokálnych spotrebičov.

Pre občanov vyplývajú pri používaní tepelných spotrebičov a komínov, pri ich

inštalácii, výstavbe a údržbe povinnosti zabezpečovať pravidelné čistenie a kontrolu komínov. U nových staviieb alebo novopostavených komínov ide najmä o odborné preskúšanie komínov osobami s odbornou spôsobilosťou pred pripojením spotrebiča na komín, pri zámene lokálneho spotrebiča palív na ústredný alebo etážový zdroj tepla, pri zmene druhu paliva a po stavebných úpravách na telese komína.

V posledných rokoch častejšie dochá-

dzalo k alternatívnemu spôsobu vykurovania – zámene plynu za vykurovanie v kozuboch alebo ústredného vykurovania na tuhé palivo. Napájanie spotrebičov s rôznym druhom paliva na ten istý komínový prieduch predpisy o ochrane pred požiarom nepovoľujú. Prvoradým predpokladom na predchádzanie požiarom je dobrý technický stav vykurovacích telies.

Zamedziť požiarom vzniknutých od vykurovania možno len udržiavaním dobrého technického stavu spotrebičov, dymovodov a komínov a starostlivým dohľadom nad nimi. Všetci by sme sa mali pričiniť o to, aby požiare v súvislosti s vykurovaním vôbec nevznikli.

DHZ Lučatín

„Vsadili sme na prácu so žiakmi“

Po jarných úspechoch našich hasičských družstiev v okresných kolách a krajskom kole hry PLAMEN prišlo leto bohaté na pohárové súťaže. Tie sme absolvovali už s upraveným motorom na našom požiarnickom aute, na opravu ktorého sme použili aj finančné pros-triedky z vyhlásenej zbierky.

Medzi tie atraktívnejšie súťaže tohtoročného leta patrilo nočný pretek v Šalčkovej, ako aj súťaž v Podkoniciach, kde sa do času započítaval i príjazd družstva na miesto a rozbalenie techniky.

Výchova nasledovníkov a práca s deťmi je pre nás prvoradá, preto sme v septembri tohto roku rozšírili naše rady o nových školákov, ktorí sa zúčastnili na

jesennom kole hry PLAMEN v Brusne. Tu sme postavili jedno družstvo starších žiakov a dve družstvá mladších žiakov.

Vážení spoluobčania, pokiaľ máte záujem získať viac informácií z činnosti Dobrovoľného hasičského zboru v Lučatíne, vrátane fotografií a videí z jednotlivých podujatí, môžete si „kliknúť“ na našu web stránku: www.dhzluclatin.eu

DHZ Lučatín

Po futbale, spevy...

(Dokončenie z 1. strany)

Kultúrne podujatie vyvrcholilo diskotékou a voľnou zábavou. O občerstvenie sa nám postarali šéfkuchári „Hukotovci“, šikuličky langošničky a v šenku Fúdorovci a Kánovci.

Obecný úrad v Lučatíne ďakuje všetkým, ktorí sa svojou usilovnosťou a ochotou podieľali na príprave podujatia. Veľká vďaka patrí aj sponzorom, ktorí nám pomohli finančne či materiálne. Srdečná vďaka všetkým!

Kultúrna komisia pri OÚ

Čriepky z histórie našej obce

Pílenie dreva, alebo čo-to okolo dreva

(dokončenie z 1. strany)

V lete kúřili nielen nachystaným drevom, ale aj šiškami zo smrekov a jedlí, suchými konárkami a raždím, ktoré nosili ženy pri návrate domov v plachtickách od jari do jesene. Naplnené plachtičky volali batohmi - batoh alebo noša: „Ej tetka, veľkú nošu ste si nabrali“, vravievalo sa ešte pred vojnou. Chlapi tiež nosili suché konáre, rázgy, haluze na pleci, dolu strminou ich ťahali za retiazkou (šurčíkom). Nachystané drevo vozili na vozoch – rebrinákoch. Starí ľudia si ešte pamätajú zväzanie dreva v zime na „krňačkách“.

Drevo sa „chystalo“ len ručne. Strom bolo treba spíliť veľkou pílou – bruchačkou, ktorú ťahali vždy dvaja chlapi. Potom ho podelili na metrovicu, pokáľali

na štiepky a poukladali do šichtúňov. Na štiepanie používali kedysi drevené klíny, drevené pucky – okovance, len sekera bola železná. Predtým nebola ani píla, tá sa do našich končín rozšírila len po 18. storočí. Drevené náradie bolo postupne nahradené železným po vzniku železiarne v Podbrezovej v rokoch 1830. Zo starých čias, keď sa drevo v hore rúbalo, pochádza pomenovanie – drevorubač.

Ešte v nedávnych časoch sme doma drevo píľilo na polienka ručne malou rámovou pílkou. Musela byť ostrá, aby sa ľahšie píľilo. Na ostrenie používali trojhranný pilník. Po naostrení píľku „vyšramovali“ na tvrdé drevo užší šrám – užší rez, na mäkké drevo širší šrám (užší či širší je výchyľka zubov od stredu listu).

V jeseni, ale aj inokedy, píľili drevo na polienka chlapi, chlapi, niekedy pomáhali aj ženy. Stručne zjednodušene sa dá povedať, že píľil každý, kto vládla, vždy, keď už bola hotová neodkladná robota.

Koniec ručnému pílieniu nastal len po založení strojového družstva v roku 1937. Prvým strojom, ktorý družstvo kúpilo, bol práve zaužívaný cirkulár. Bola to veľká pomoc, veď napíliť dreva na zimu trvalo len niekoľko hodín a bez väčšej námahy. Potom už ostalo len drevo narúbať na tenšie polienka, aby sa zmestili do „šparhelty“.

Pri práci s drevom sme sa zohriali zhruba tri razy, a to pri chystaní, pri pílení a nakoniec pri teplej vykúrenej peci. V teple domova sa nás zmocnil pocit dobre vykonanej práce, pocit, že tá námaha stála za to.

Zdenko Fillip

Zo života klubu dôchodcov

Seniori neustále životaschopní a aktívni

Aj keď tohtoročné leto nám neponúklo veľa slnečných dní, ale naopak daždivých, snažili sme sa vystihnúť ten správny čas a využiť svoje sily a svoj voľný čas v prospech obce.

Prvá kosba obecného cintorína. Jeho hrabanie a čistenie zvládlo 19 členov nášho klubu. Počasie bolo slnečné, cintorín sme vyhrabali, trávu poznášali, hodnotenie bolo na výbornú a na záver sme si posedeli pri chladnom pive. Druhého čistenia sa zúčastnilo 12 členov. Touto cestou im ďakujeme, že popri svojej práci a ich veku si našli čas aj na túto činnosť. Mrzí nás však, že našu snahu si ocenil iba starosta obce, ktorý prišiel poďakovať sa nám, ale z poslancov nikto nemal záujem ani len jedenkrát zúčastniť sa na niektorých z našich aktivít (nielen na schôdzi). Žiadna verbálna komunikácia!?

Členky klubu sa dohodli pomôcť i pri upratovaní po rekonštrukcii školy a škôlky. Dve dopoludnia sme strávili v škôlke, kde sme s jej riaditeľkou pani Klárikou a členkou kultúrnej komisie OÚ Silviou Majerovou bojovali s haldami malty a farieb v triedach a na dvore tak, aby naše deti mohli prísť načas do čistej školy.

Prechod medzi letom a jeseňou má svoje čaro - a to využívame na posedenia seniorov pri „guláš-partií“. Tohto roku sme sa stretli v hojnom počte, pospomináli sme, vymenili si recepty na pečenie. Prebrali sme tiež návrh činností na budúci rok, ktorý by nám mal priniesť

pocit pokoja a dodať novú energiu. Medzičasom sme nepodliehali pasivite, ale naopak. Vrhli sme sa do riešenia problémov v klube, uskutočnili sme návštevy našich jubilantov s blahoželaním a tiež tých členov, ktorí zo zdravotných dôvodov nemôžu prísť medzi nás a ponúkli sme im pomoc v domácnosti.

A čo ďalej? Nebudeme sedieť len tak. Veríme, že po uplynulom letnom a smutnom období, naštrbenom odpovedaním troch našich členov na ich poslednej ceste, vráti sa za čas pohody, stretnutí záujmov a dôvery. Sme vždy pripravení podať pomocnú ruku obci.

Na záver pripomenka a pozvanie: Nezabudli ste na turistický chodníček? Ozvite sa s plánom a trasou.

Zora Senková

Súťaž vo vybíjanej

Kultúrna komisia pri Obecnom úrade v Lučatíne usporiadala dňa 28. augusta 2010 športové podujatie – súťaž vo vybíjanej. Podujatie a zápis družstiev sa uskutočnilo v areáli futbalového štadióna TJ Mladosť Lučatín.

Počasie nám veru zo začiatku veľmi neprialo, ale kto chcel a mal chuť, veru neobanoval. Spolu bolo vytvorených päť družstiev v dvoch kategóriách, mladší a starší. Za ich snahu a súťaživosť boli všetci odmenení sladkými cenami. Samozrejme, aké by to bolo podujatie bez výborného mexického gulášu a čapovaného piva a kofoly.

Ďakujeme obslužnému personálu a sponzorom, ktorí nám pomohli pri realizácii tohto športového podujatia.

Kultúrna komisia pri OÚ

Poľovnícke zápisky

Ku kolegom do Slovenskej Ľupče „prestúpili“ aj niektorí Lučatínčania

Rok 1994 sa niesol v znamení reorganizácie poľovníckych združení. Táto reorganizácia sa dotkla len niektorých - najmä severnej časti. Slovenská Ľupča v južnej časti vlastní lesy a ostatnú plochu tvoria lúky a pasienky. Tento revír bol upravený tak, aby jeho hranice tvorili vodné toky susedných obcí, t.j. Poniky, Ľubietová, Ľubietovský potok, rieka Hron po ústie Môlčanského potoka. Tento úsek má plochu približne 2 700 ha.

Vďaka skutočnosti, že ide aj o lučatínsku oblasť, za členov Poľovníckeho združenia Slovenská Ľupča boli prijatí aj záujemcovia z našej obce: Marián Gregor, Ivan Bobok st., Tibor Fudor. Nedá mi nespomenúť, že táto lučatínska časť bola v „držbe“ v súčasnosti nežijúcich občanov – poľovníkov: Jozefa Filipa st., Jozefa Auxta, Jána Klimenta (nazývaného „Amerikán“), Júliusa Sanigu – správcu, Teodora Mitterpacha, Jozefa

Muránskeho a Jozefa Turčana.

Poľovnícke družstvo postavilo murovanú chatku v Pohorelej pre pastiera jaloviny, ktorú prestalo využívať. Z toho dôvodu si niektorí členovia túto jednomiestnu dosť zdevastovanú chatku odkúpili, renovovali, takže v súčasnosti sa v nej môžu pohodlne vyspať piati poľovníci. Jeden až dvakrát do roka si zídu na chatku aj s priateľmi, posedia pri ohníku, uvaria kotlíkový guláš, slovom – cítia sa príjem-

ne v lone krásnej prírody. Jediný prístup autami je cez Slovenskú Ľupču, cestou popri píle, ktorú udržiavajú obecné lesy.

Treba ešte pripomenúť, že bol zriadený ďalší nadriadený poľovnícky orgán - Slovenská poľovnícka komora, ktorá zabezpečovala podľa zákona o poľovníctve množstvo dôležitých činností (napr. skúšky kandidátov na prvý poľovnícky lístok, menovanie prednášateľov a skúšobných komisárov na skúšky z poľovníctva, vydávanie a odoberanie poľovníckych lístkov, predlžovanie ich platnosti, organizovanie chovateľských prehliadok, trofejí ulovenej zveri aj organizovanie odbornej prípravy členov hodnotiteľských komisií, ďalej má spolupracovať so štátnymi orgánmi pri príprave poľovníckych predpisov a riešiť disciplinárne previnenia držiteľov poľovníckych lístkov prostredníctvom disciplinárnej komisie).

Ivan Bobok st.

Záhradkári v jesennom období

Príprava na zimu dá poriadne zabrat'

Po letnom období čakajú na nás jesenné práce, zbieranie poslednej úrody a prípravy záhrady i záhradky na zimu. Treba porovať, prípadne zrýľovať záhony. Je to lepšie urobiť teraz na jeseň, skyprená pôda lepšie zachytáva vlahu. Naopak, na jar je výhodnejšie nerýľovať do hĺbky, aby sa zem pri stúpajúcej teplote ovzdušia zbytočne nevysušovala.

Teraz na jeseň je najvhodnejší čas na rozmnožovanie trvaliek. Odkvitnuté kvety floxov, margarét či pivoniek. Ostriháme ich a trsy vyberieme rýľom. Rozdelíme ich podľa potreby a zasadíme na záhony. Ešte pred zimou dobre zakorenia a na jar budú pripravené rozkvitnúť.

Ak majú vaše kosatce už menej kvetov, treba ich tiež vybrať zo zeme a zasadiť ich na iné miesto. Tam znovu budú kvitnúť. Aj narcisom treba meniť stanovisko každé štyri roky. Tulipány môžu byť na tom istom mieste roky, len ich nesmieme zabudnúť prihnojsť. Pre tulipány platí: Keď prestanú chodiť deti do školy, vyberieme ich a na začiatku školského roka znova zasadíme. Počas prázdnin si cibuľky oddýchnu a tulipány krajšie kvitnú.

Ešte je vhodný čas aj na rozmnoženie muškátov. Z odrezkov si vypestujeme v debničkách nové kvety podľa svojho výberu. Môžete ich sadiť rovno do

zeme, nezabudnite použiť stimulátor, rýchlejšie zakorenia.

V záhrade je však aj po zbere úrody dosť roboty. Je veľmi dôležité vyhrabať všetko opadané listie, nenechať ho zhníť pod stromami. Určite ste pozbierali všetko opadané ovocie a pokosili a vyhrabali trávnik. Nezabudnite, že zhnité ovocie a listie z orecha na kompost nepatria. Všetko ostatné tam môže ísť, vrátane posekaných konárikov. Ja som tohto roku zasadila na komposte tekvice, boli ozaj vydarené. Môžete tam zasadiť aj cukine, alebo patizóny, tým sa tam tiež bude dariť.

Určite už teraz v jeseni rozmýšľate, čo si na jar zasadíte či zasejete. Nezabudnite na bylinky a koreniny. Sú užitočné a zároveň aj krásne voňajú. Levanduľa, materina dúška, oregáno či pamajorán. Aj ľubovník, bazalka, mäta, šalvia - to všetko vám prinesie radosť i úžitok. Podotýkam, že tieto rastliny majú radi slnko, tak im nájdite primerané miesto.

Nezabudla som ani na naše rozkvitnuté okná, balkóny a predzáhradky. Veľmi nás potešilo, že „hviezdy“ minulého roka boli stále žiarivé a objavili sa ďalšie okná a ďalšie záplavy kvetov. Bolo naozaj ťažké z nich vybrať tie „naj“. Dúfame, že v roku 2011 Lučatín znovu rozkvitne do krásy. Zároveň by sme radi privítali vaše návrhy a námety, ktoré by sme mohli využiť pri organizovaní podobnej súťaže v budúcom roku.

Magdaléna Feiková (Filipová)

VÝSLEDKY TOHTOROČNEJ SÚŤAZE

Najkrajší balkón:

1. Fúdorová č. 84
2. Matiašová č. 26
3. Loučková č. 14

Najkrajšia prezáhradka:

1. Rolincová č. 56
2. Schneider
3. Heyduková

Najkrajšie okno:

1. Solárik č. 83
2. Plžík č. 15
3. Chovanová č. 121

Futbalisti po 7 kolách sa ocitli na 5. mieste

Naši futbalisti vstúpili do nového ročníka veľmi dobre. Po piatich kolách boli dokonca lídrom súťaže. Škoda prehry po veľmi dobrom výkone v Ponikách 3:2, nečakanej prehry doma s poslednou Beňušou 1:2 a posledne tiež v nešťastnom zápase v Braväcove 3:2. So ziskom 12 bodov sa ocitli na 5. mieste. V týchto posledných troch zápasoch opustilo našich hráčov to povestné športové šťastie.

Výbor FK MLADOSŤ

O majstra okresu Banská Bystrica

V sobotu 25. septembra 2010 Lučatínsky mariášový klub (LMK) usporiadal už po šesťnásťkrát turnaj v športovom mariáši. Súťaž mužov vyhral Ivan Šúr, člen Mariášového klubu Rudlová s počtom 23 bodov. Druhý skončil s 19 bodmi Vladimír Kostúr z Medzibrodu a tretí Ján Fiľo z Brezna. Veľký favorit Čech František Knápek z Nového Jičína skončil až na 16. mieste, ale vysoko hodnotil

úroveň turnaja, ako aj jeho organizáciu. Súťaž žien, ktorá bude ešte pokračovať, vyhrala Oľga Maršáľková z Bratislavy a v celkovom hodnotení zanechala za sebou skoro dvadsiatku mužov.

Turnaj prebiehal v dobrej športovej a priateľskej atmosfére, čo v príhovore po skončení a odovzdaní cien vyzdvihol aj starosta Lučatína Marián Piši.

LMK Lučatín

Pozvánka

LMK pozýva všetkých záujemcov a milovníkov stolného tenisu na turnaj, ktorý

v sobotu 16. októbra 2010

usporiada v tunajšej sále Jednoty pre kategóriu žien, mužov aj mládeže. LMK stolnotenisový turnaj organizuje v spolupráci s lučatínskymi hasičmi.

LMK Lučatín

Po prázdninách do vynovených krásnych a voňavých školských priestorov

Škola na nepoznanie

Leto sa skončilo, prázdniny a sladké ničnerobenie sú nenávratne za nami a my sme sa pustili do práce. Aj keď sme sa rozbiehali len veľmi pomaličky, rozbiehali sme sa a o chvíľu sme sa ocitli v tom našom starom známom školskom kolotoči.

Tento začiatok školského roka bol poriadne napínavý, pretože sme si neboli istí, či sa nám podarí odštartovať ho v tom správnom čase. A hoci to koncom augusta vyzeralo všelijako, predsa sa to podarilo. Bolo to najmä preto, že naša malá školička dostala úplne novú tvár. Počas prázdnin tu prebiehala veľká rekonštrukcia. Dostali sme krásne nové schodište, nové umývadlá, novú počítačovú učebňu, máme čerstvo vymaľované, máme vynovené lavice aj stoličky, znížené stropy, nové radiátory, aj skrinky v šatni, a ešte kopu iných vecí, o ktorých ani nevieme. Vie o nich iba pán starosta, ktorý na všetko dohliadal a ktorému sa chceme veľmi pekne poďakovať za to, že zháňal a zháňal, až sa mu to nakoniec podarilo, získal financie a my sa tak učíme v krásnej vynovenej a voňavej škole.

Zároveň sa veľmi pekne chceme poďakovať všetkým mamičkám, starým

mamám, oteckom, ale aj všetkým tým, ktorí nám prišli pomôcť pri čistiacich prácach, pretože bez nich by sme to určite nezvládli. Vďaka nim sme začali nový školský rok 2010/11 načas a s veľkou chuťou.

Zo života školákov

Tak sme už teda začali a dúfame, že sa nám bude dariť čo najlepšie, že sa nám vyhnú problémy a že nám nič nebude stáť v ceste za novými vedomosťami, zážitkami a skúsenosťami.

Katarína Šrámková

Civilná ochrana informuje:

Vždy treba zachovať si rozvahu!

Ludia si uvedomujú riziká, ktoré ohrozujú ich život, zdravie alebo ich majetok až vtedy, keď sú priamymi účastníkmi havárií, živelných pohrôm alebo katastrof. Dôsledky takýchto mimoriadnych udalostí potvrdzujú, že neznalosť vhodného reagovania na vzniknutú situáciu alebo jej podceňovanie spolu s panikou znásobujú straty na životoch a zvyšujú počet zdravotných poškodení ľudí. I keď jednotlivci pri mimoriadnej udalosti nemôže zvrátiť beh udalostí, môže vhodnou voľbou správania sa výrazne znížiť dopad jej následkov vo svojom okolí. V Lučatínskych zvestiach uverejňujeme tretiu poslednú časť seriálu „Civilná ochrana informuje“ - o najzákladnejších informáciách a odporúčaniach ako sa zachovať v prípade havárií, živelných pohrôm či katastrof.

(dokončenie z minulého čísla)

Pri niektorých mimoriadnych udalostiach (pri úniku nebezpečných látok, povodniach, záplavách, požiaroch...) je občan nútený na nevyhnutný čas opustiť svoje bydlisko. Osvojenie si zásad správania sa v takejto situácii môže zachrániť váš život a zdravie, ale aj život a zdravie vašich blízkych a známych.

ČINNOSŤ PRI NUTNOSTI URÝCHLENÉHO OPUSTENIA OHROZENÉHO PRIESTORU

V prípade, ak musíte rýchlo opustiť priestor ohrozenia, alebo sa nachádzate v uzatvorených priestoroch, vykonajte nasledovné opatrenia:

- uzatvorte prívod plynu, vody a elektriny,
- pripravte si a vezmite so sebou najnutnejšie veci (doklady, cenné veci malých rozmerov, lieky a pod.),
- uzamknite byt,
- presvedčte sa, či vaši susedia vedia o vzniknutej situácii,
- v prípade, ak sa vo vašom okolí nachádzajú deti bez dozoru, starí alebo nevládni ľudia – pomôžte im,
- sledujte rozhlas, televíziu, miestny rozhlas atď., kde sa dozviete informácie o možnom ohrození,
- dodržujte pokyny osôb a príslušných orgánov, ktoré zabezpečujú evakuáciu,
- použite prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela,
- priestor opúšťajte najkratšou cestou, podľa možnosti **kolmo na smer vetra**,
- vždy zachovávajte rozvahu.

ODPORÚČANÁ HMOTNOSŤ A ZLOŽENIE ÚKRYTOVEJ A EVAKUAČNEJ BATOŽINY

Odporúčaná hmotnosť úkrytovej batožiny je 10 - 15 kg.

Odporúčaná hmotnosť evakuačnej batožiny je do 25 kg pre deti a do 50 kg pre dospelých.

Čo vám nemá chýbať v batožine:

- osobné doklady, dôležité dokumenty, peniaze, cennosti malých rozmerov,
- osobné lieky, vitamíny a nevyhnutné zdravotnícke potreby,
- základné trvanlivé potraviny a nápoje v nepriepustných obaloch na 2-3 dni,
- predmety osobnej hygieny,
- náhradná bielizeň, odev, obuv, nepremokavý plášť,

- prikrývka, spací vak,
- vrecková lampa, sviečka a zápalky,
- ďalšie nevyhnutné osobné veci podľa potreby a uváženia (mobilný telefón),
- pre deti nezabudnite pribalit hračku.

Zoznam vecí, ktoré je zakázané brať do úkrytu:

- zbrane všetkého druhu, alkohol a iné návykové látky, zápachajúce a ľahko zápalné látky,
- objemné predmety, kočíky, periny a pod.,
- domáce zvieratá, psy, mačky a iné,
- zapaľovače, cigarety, ponorné variče, jedlá podliehajúce rýchlemu znehodnoteniu.

ZÁSADY SPRÁVANIA SA V ÚKRYTOCH:

- správajte sa zodpovedne a riadte sa úkrytovým poriadkom, dbajte na pokyny obsluhy úkrytu,
- neplytvajte vodou a potravinami,
- udržiujte čistotu a poriadok,
- nepohybujte sa zbytočne po úkryte a nehovorte hlasno,
- správajte sa pokojne, vzájomne si pomáhajte,
- nefajčite, nepoužívajte otvorený oheň a elektrické spotrebiče.

IMPROVIZOVANÁ OCHRANA DÝCHACÍCH CIEST A POVRCHU TELA

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sú určené na ochranu dýchacích ciest a očí, ak neboli vydané ochranné masky a prostriedky na ochranu povrchu tela.

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sa používajú najmä pri:

- presune osôb do úkrytov,
- úniku z priestoru zamoreného nebezpečnou látkou,
- prekonávaní zamoreného priestoru,
- evakuácii obyvateľstva.

Ochrana dýchacích ciest

Najvhodnejším spôsobom ochrany úst a nosa je prekrytie týchto častí kusom flanelovej tkaniny alebo froté uterákom mierne navlhčeným vo vode, vodnom roztoku sódy alebo kyseliny citrónovej.

Ochrana hlavy

Odporúča sa použiť čiapky, šatky, šály, cez ktoré je vhodné natiahnuť kapučňu,

prípadne nasadiť ochrannú prilbu (najlepšie cyklistickú, pracovnú, lyžiarsku a podobne). Oči chránime okuliarmi uzavretého typu (potápačské, plavecké, lyžiarske a podobne). Vetracie prieduchy na okuliaroch prelepíme lepiacou páskou.

Ochrana trupu

Všeobecne platí zásada, že každý druh odevu poskytuje určitú mieru ochrany, pričom väčší počet vrstiev zvyšuje koeficient ochrany. Na ochranu môžete použiť dlhé zimné kabáty, bundy, nohavice, kombinézy, šuštiakové športové súpravy. Použitie ochranné odevy je nutné dostatočne utesniť na krku, rukávoch a nohaviciach. Netesnené zapínanie a rôzne nežiaduce trhliny v odevu je nutné prelepiť lepiacou páskou. Ku všetkým ochranným odevom je vhodné použiť nepremokavý plášť (napr. plášť do dažďa) alebo plachtu prehodenu cez hlavu.

Ochrana rúk a nôh

Veľmi dobrým ochranným prostriedkom rúk sú gumené rukavice. Pre ochranu nôh sú najvhodnejšie gumené a kožené čižmy, kožené vysoké topánky. Pri použití nízkych topánok je vhodné zhotoviť si návleky z igelitových vrecúšok alebo tašiek.

Pri použití improvizovanej ochrany je potrebné dodržiavať nasledujúce zásady:

- celý povrch tela musí byť zakrytý,
- všetky ochranné prostriedky je nutné čo najlepšie utesniť,
- na dosiahnutie vyšších ochranných účinkov kombinujte viac ochranných prostriedkov, alebo použite odev v niekoľkých vrstvách.

ZÁSADY PRVEJ POMOCI

Prvá pomoc:

Prvá pomoc je súbor jednoduchých opatrení, ktoré môžu byť použité v každom čase, na každom mieste a ktoré môžu:

- zachrániť život,
- zabrániť zhoršeniu zdravotného stavu,
- urýchliť zotavenie.

Ako postupovať:

- bez ohrozenia vlastného života zistíte, čo sa stalo,
- ako prvého vždy ošetríte najviac postihnutého,
- zabezpečte privolanie sanitky, lekára, alebo zabezpečte dopravu zraneného do zdravotníckeho zariadenia.

Ako poskytnúť prvú pomoc:

- zastavte život ohrozujúce krvácanie,
- pri bezvedomí – zaistite voľnosť dýchacích ciest,
- pri zástave dýchania – poskytnite umelé dýchanie,
- pri zástave srdca – poskytnite nepriamu masáž srdca,
- venujte pozornosť protišokovým opatreniam.

O lučatínskych priezviskách veselo, s úsmevom a športovo...

Pre pobavenie a zábavu

Lučatínčania, čítajte bez zaujatosti o svojich priezviskách očami úsloví, prisloví, porekadiel, prirovnaní a pod. Čítajte to s pobavením a s úsmevom. Tí, čo sa nevedia smiať a žartovať, nech radšej nečítajú...

(dokončenie z minulého čísla)

PECNÍK – meno odvodené z chleba, malý peceň chleba je pecník, alebo od slova pec, v ktorej sa kúri, varí, či taví železo. Človek sa volá peciar, malá pec je piecka. Peciar rád sedí za pecou, nechodí medzi ľuďmi, ale mladí neradi sedia za pecou. Zlá rada sa za pec kladie. Pecník rád načne iný peceň – začne sa o inom rozprávať, iným zaoberať, inému venovať, začať inú niť. Tak ako je od chleba chlebník, tak je od pečňa pecník. Kým pec môže spadnúť, chlieb môže stvrdnúť alebo splesniviť.

RIEČAN – od slov rieka, riečny, riečka, riečica, riečisko, ale aj riediť, riedky. Malá rieka je potok, z neho potočník (hmyz) alebo potočnica (rastlina). Riečan má rád riekanky, napríklad jedna druhej riekla, keď koláče piekla, požičaj mi lopatu, ak si už napiekla. Preto radi varia a pečú. Riečanovci, nestrácajte naďalej úsmev na tvári, a nech sa vám darí v tom lučatínskom Grajciari.

SALON – poslovenčené meno z tzv. divokého západu USA – saloon, lokál, miestnosť na prijímanie hostí, schôdzok, výstav, krajčírsky, módný, automobilový, masážny, erotický salón. Z neho odvodená salónka na vianočný stromček, ale aj salónny oblek, nábytok, hudba, orchester a pod. Malý salón je salónik, veľký salón je sála. Rád poskytuje služby, ktoré vyvolávajú vzrušenie.

SLOBODNÍK – od slova liberté – sloboda; znášanlivý, tolerantný k iným názorom, zmierlivý, liberálny; prvá vojenská hodnosť nadriadená vojakovi, ktorý si nevybavil modrú knižku; túto hodnosť stratí, keď ho povýšia na desiatnika, a slobodu vtedy, keď sa ožení. Potom vymení slobodienku za vernú žienku. Len kde nájsť vernú žienku? Milan, odišiel si nečakane, proti našej vôli, všetkých nás tvoj náhly odchod prekvapil a stále bolí. Až po tvojom odchode sme zistili, čo sme stratili. Veríme, že aj druhý svet je krásny, maj sa tam hore dobre a buď šťastný.

SVETLÍK – od slova orbis – svet; je mu sveta žiť; ale svetská sláva – poľná tráva; tiež otvor pre svetlo na osvetlenie príbytku, ale i myšlienok a nádeje. Priezvisko, s ktorým je navždy spojené moje lučatínske a ivánske spolužitie s jedným jeho nositeľom, Ing. Danom Svetlíkom, ktorý spolu s manželkou tragicky zahynul v aute na ceste z Donovalov do Ivánky v roku 1999. Dano, Vlasta, stále vás čakám, chýbate mi čím ďalej, tým viac, verím, že

Lubka je už s vami.

STRMEŇ – zo slova strmý, strmo, strmina – zráz, príkry, strohý, ale aj hrubý, odmeraný, ostrý; súčasť výstroja na osedlanie koňa pre nohy jazdca; jedna z troch kostičiek stredného ucha (kladivko, nákovka, strmienok). Zo strminy strmhlav skočil a ustrnul. Neskáč zo strminy dolu do doliny bez padáka, radšej si daj v Grajciari panáka.

ŠAUR – z nemeckého schauen – pozeráť sa, hľadieť, alebo Zuschauer – divák, pozorovateľ, fanúšik. Počeštené foneticky zmenené pôvodné nemecké priezvisko. Rád sa pozerá aj na dno pohárika, darovanému koňovi sa na zuby nepozerá, rád sa pozerá niekomu na zuby a ničomu na koreň. Šaur je veľkým fanúšikom športu, najmä futbal je jeho už 90-ročnou láskou. Živio, pán Šaur, ešte mnoha ljeta, tešte sa aspoň do stovky z krás tohoto sveta.

ŠTULAJTER – ďalšie priezvisko pochádzajúce z nemčiny der Stuhl – stolička a reiten – jazdiť, ísť, v otrockom preklade jazdec na stoličke (alebo na vozíku za koňom). Sedieť na dvoch stoličkách – vypočívavo taktizovať, zaisťovať sa na dve strany, nechcieť sa jasne, jednoznačne rozhodnúť. Kto sedí na dvoch stoličkách, obyčajne spadne medzi ne. Rád chodí, ide svojou cestou, koná podľa svojho presvedčenia, správa sa podľa vlastných zásad. Mój dlhoročný priateľ a kolega z FTVŠ UK sa volal prof. RNDr. Vojtech Štulajter, DrSc., z Čierneho Balogu a bol jedným z najlepších slovenských fyziológov športu.

ŠVEC – z českého ševc, slovenský obuvník, nemecky šuster. Rád sa drží kopyta, ale chodí bosý. Má zem vždy pod nohami, rád vyťahne nohy z domu, nerád berie nohy na plecia, rád má jednu nohu tu a druhú tam, od roboty si ide nohy po kolena a ruky po lakte zodrať, vie prečo má topánky drať a prečo žiť, len sa musí dobre oženiť.

ŠUTKA – z ruského šútka – žart, vtip, humorný, veselý, žartovný človek, ktorý sa rád zahráva s ohňom až si prsty spáli; vie odkiaľ vietor fúka a aj ako sa futbalový svet točí; vidí niekomu do karát nielen pri mariáši. Bič plieska na konci; najlepšie sa smeje ten, kto pri tom neplače. Reči sa vravia a chlieb sa je, tak to už v porekadlách chodí a je. Vždy s úsmevom aspoň na pol fúza, aby toto priezvisko neopustila učiteľská, umelecká a športová múza.

TURČAN – pochádza z Turecka alebo

z Poník (Turčín – Poničan); od neho neprecedená turecká káva, turecký (uhorský) rok, ale aj turecké hospodárstvo (veľmi zlé), Turčanov štadión a futbal v Lučatíne (pekný a dobrý). Vivat, nech žijú všetky priezviská, ktoré sa o lučatínsky futbal starajú a udržujú ho pri živote. Nech Boh dá Jožkovi Turčanovi toľko síl, aby s ním lučatínsky futbal naďalej prevítal a žil. Jožko, si pre mňa persona grata (vítaná, žiadúca, do športu trvale zapísaná osoba), si persona gratissima (obľúbený človek), mal by si byť nielen trvalým, ale aj uznávaným čestným občanom Lučatína.

UHRÍK – bývalý obyvateľ horného Uhorska, Uhorského kráľovstva; najskôr sa chlap volal Uhor, žena Uhorka, za Jánošíka bral dukáty pánom Uhorčík. Po rozpade Uhorska zostali na Slovensku Uhrovia, ale zmenili si meno na Uhríkovci. Tí, čo nevedia povedať „r“ hovoria si uhlík. Uhrík by mal vždy trafiť do čierneho (aj vo futbale), nemal by znosiť niekoho, niečo pod čiernu zem. Dobré sa má vtedy, keď má niečo čierne na bielom, isté, potvrdené. Všetko zlé sa však nakoniec na dobré pokazí.

VRŤO – od slov vrt, vrtoch, vrtký, vrtošivý. Vrtký Vrt'ov vrtáčkou vrtákom vrtal vrtné vrty. Vrt'ovi stále víta niečo v hlave, znepokojuje ho to, musí stále na to myslieť. Žena s týmto menom ak je vrtká, rada varí, pečie, perie, žehlí... Vrt' si rád spieva tú jeho „vrt' sa dievča, vrt' sa dievča, okolo mňa, udelej kolečko, moja galánečko, budeš moja, budeš moja“.

ZIMA – najstudenejšie ročné obdobie, prichádza zo severu alebo východu; zima ako v ľadovni; veľká zima je vtedy, keď je zima aj u Zimov; zima až klince vyskakujú zo šindľov a zimomriavky behajú po chrbte. Počkaj zima, aj na teba príde mráz. Keď sa zima konečne stratí, jar sa k nám opäť vráti. Zima je nielen priezvisko, ale aj jedno ročné obdobie. Štyri ročné obdobia sú večným kolobehom života a smrti. Jar je symbolom narodenia a mladosti, leto života v dospelosti, jeseň staroby a zima umierania. Nech žijú všetky lučatínske priezviská a aj všetky štyri ročné obdobia.

ŽALOUDEK – české meno zo slovenského žalúdok, dôležitá časť tráviacej sústavy; človek má len jeden, niektoré zvieratá aj dva; okrem potravy v ňom radi vyhrávajú cigáni, klince kujú; rád čistí niekomu žalúdok (hreší ho); má niekoho v žalúdku (neznáša ho); vidieť niekomu až do žalúdka, poznať niečie zámery, úmysly, dôkladne poznať niekoho. Keď je Žaloudek veľmi hladný, škvírka mu v žalúdku, i kováč mu v bruchu mechý dúcha. Stará múdrosť hovorí „hlava v chlade, žalúdok v hlade a nohy v teple“.

Julio Kasa

Ján Šutka: Tak začínali

Roky 1958 - 1961 a zrušenie Sokola

V súťažnom ročníku 1958-59 (hral sa systémom jeseň - jar) už znovu figurujeme v IV. triede, spolu s Donovalmi, Balážami, Špaňou Dolinou, Slovenskou Ľupčou „B“, Kremničkou, Králikmi, Selcami „B“, Hrochoťou a Harmancom „B“. S akými výsledkami? Napr. v III. kole dňa 31. augusta 1958 sme prehrali 3:1 v Slovenskej Ľupči, v VIII. kole 4. októbra sme vyhrali na Donovaloch 3:2.

• Vtedajšia divácka kulisa na ihrisku v Lučatíne.

Tabuľka po jesennej časti ročníka 1958 - 59

1. Sokol Hrochoť	8	5	2	1	26:13	12
2. Sokol Donovaly	8	5	0	3	31:25	10
3. Sokol Lučatín	8	5	0	3	25:22	10
4. Sokol Kremnička	8	4	2	2	26:25	10
5. Sokol Sl.Ľupča „B“	8	3	2	1	23:14	9
6. Sokol Šp. Dolina	8	4	1	3	19:17	9
7. Sokol Selce „B“	8	3	1	4	23:17	7
8. Sokol králiky	8	1	2	5	20:34	4
9. Sokol Baláže	8	0	1	7	5:31	1

(Harmanec „B“ sa zo súťaže odhlásil.)

Tretie miesto v polovici súťaže, len so stratou dvoch bodov na víťaza, bol pre Lučatín nesporným úspechom. To konštatovalo i zasadnutie výboru Sokola. A čo na zasadaniach výboru ešte prerokovávali? Napr. na výborovej schôdzi 2. marca 1959 rozhodli znovu založiť dorastenecké mužstvo, ktoré v rokoch 1955 - 57 tiež nehralo. Hovorilo sa aj o založení volejbalového oddielu a zakúpení siete, lopty a o oprave ihriska. Aj futbalisti sa prihlásili s požiadavkou - potrebovali nové kopačky. Ihrisko bolo samo o sebe problémom číslo jeden. Výbor, ktorý pracoval pod vedením predsedu oddielu Miloša Bibáka, sa o pomoc obrátil aj na OV ČSZTV. A čuduj sa svete! Už 26. júna okresný výbor pridelený Sokolu Lučatín 1500 korún na údržbu ihriska. Ale to už aj súťaž pokračovala v plnom prúde. Okrem dospelých hrali už i žiaci, ktorých zaradili do A - skupiny spolu s mužstvami Ondreja „B“, Medziobrodu a Biotiky Slovenská Ľupča. Súťaž sa začala 19. apríla 1959 a hrala sa dvojkoľovo. Mužstvo dospelých v odvetnej jarnej časti začalo 12. apríla 1959 prehrou v I.

kole v Kremničke 2:1 a na Španej Doline 4:2. V III. kole sme 26. apríla vyhrali v Slovenskej Ľupči 6:2, ale úvodné prehry a strata bodov mali veľký vplyv na konečné umiestnenie. Nasledovalo víťazstvo v Balážoch 3:2 a o týždeň neskôr rovnaký výsledok doma s Králikmi, ale z víťazstva sa tešili hostia. Bola to krutá prehra, ktorá znamenala definitívne zmarenie nádejí na lepšie umiestnenie, prípadne na postup. Proti výsledku sme podali oficiálny protest na OV ČSZTV, pretože zápas sa hral o 8 minút menej. Rozhodca proti hosťom na-riadiť jedenástku, prestalo sa hrať a už-už sa schyľovalo k poriadnej výmene názorov. Koniec-koncov, oná výmena názorov na ihriskách vyhrala málokedy. Žiaľ, bola príčinou mnohých zranení, vylúčení a pošramotení si dobrého mena. V zápale hry vraj nepoznáš brata. Škoda, že aj túto vlastnosť sme zdedili po našich predkoch a možno aj dnes pretrváva.

A na ktorom mieste Sokol Lučatín skončil? I napriek víťazstvám v posledných troch kolách doma s Hrochoťou 2:0, v Selciach 4:2 a doma s Donovalmi 3:1 sme ostali za postupujúcimi Donovalmi a Špaňou Dolinou až na treťom mieste. Pred súťažou by bol každý spokojný s týmto umiestnením, nakoniec sme ostali sklamaní, ale odhodlaní pokúsiť sa o postup znovu. Káder mužstva tvorili: L. Barta, J. Bobák, M. Dvorský, D. Kasa, J. Kasa, J. Kereš, J. Konder, V. Lehocký, K. Lupták, J. Šišiak, M. Lupták, V. Pliešтик, D. Svetlík, V. Svetlík, P. Tončík a V. Grexa.

Spomienka

Dňa 10. júla 2010 nás vo veku 66 rokov po ťažkej chorobe opustila

Mgr. Ľubica Kasová.

Detstvo a mladosť prežila v Lučatíne. Potom štyridsať rokov pracovala ako učiteľka matematiky a výtvarnej výchovy v bratislavskej základnej škole. Posledné štyri roky života prežila opäť v rodnom Lučatíne. S hlbokou ľútosťou dávame na známosť túto smutnú udalosť všetkým jej spolužiakom, známym, priateľom, susedom, ktorí o tom nevedeli a ďakujeme všetkým, ktorí ju odprevadili na poslednej ceste v stredu 14. júla tohto roku. Ďakujeme aj evanjelickému cirkevnému zboru za služby božie uskutočnené v tohtoročnú nedeľu 25. júla v Lučatíne, ktoré s veľkou charizmou viedol pán farár Jakuš.

Lubka naša, všetci Ťa naďalej ľúbime a za Tebou smútime. Totus tuus-večne Tvoje deti Uko, Dejka, Miško a manžel Julo.

Nemôžeme lepšie ukončiť túto spomienku na Teba ako Tvojím posledným pozdravom:

Keď som žila medzi Vami, písala som do Lučatínskych zvestí, verím, že aj tento môj posledný pozdrav sa do nich ešte zmestí.

Pozdravujem zhora všetkých ľudí z rodného Lučatína, prijíam im na zdravie a život s pohárom vína.

Myslím stále na Vás, mám Vás všetkých naďalej rada,

pomáhať iným bolo moje učiteľské poslanie a životná a morálna zásada.

Ľúbila som život podľa svojho mena tam na Zemi,

rada som sa rozprávala s Vami v dedine a chcem v tom pokračovať aj v nebi.

Odišla som od Vás a svojej rodiny proti svojej vôli,

prepáčte mi to, majte sa všetci dobre, žite v pokoji, Lučatínčania moji.

LUČATÍNSKE ZVESTI

Noviny o dianí v Lučatíne 3/2010. Vydáva a distribuuje zadarmo do všetkých domácností obec Lučatín. **Redakcia:** Jana Šutková, Marián Piší, Jarmila Kováčová, Mgr. Eva Žaloudková, Anna Chovanová. **Grafické spracovanie:** Marta Pokošová.

Tlač: Tlačiareň D&M Slovenská Ľupča. E-mail: obeclucatin@stonline.sk